

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENE NARODNE PODPORNE JEDNOVJE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina je za Zdravstvo države (Green Chicago) in Kasino \$6.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene objavov po dogovoru. Reklami se ne vredajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Naslov na vas, kar ima vsek v listu:

PROSVETA

2627-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (Sept. 20-20), poleg valjega imenu na naslovu zemljot, da vam je z tem dnevnim potekom nezadovoljno. Ponovite jo praviloma, da se vam list ne ustavi.

Krupcarji

Papa Green je na konvenciji v Bostonu opozoril prijatelja Hooverja, da je družabni red Amerike v veliki nevarnosti zaradi industrijske krize in brezposelnosti; lahko pride anarhija, je dejal Green. Opozoril je tudi kraljevindustrij, naj pazijo, da se ne znajdejo pred durmi. Nevarnost je velika!

Ker je nevarnost tako velika, bi bilo logično pričakovati, da Green pripravi primereno zdravilo, ki bi nekaj štelo. Protiv velike nevarnosti je potrebno krepko zdravilo, ne kaka pobaranava voda ali posladkana pilulica, ki še navadnih vetrov ne prežene. Ce je družabni red v opasnosti porušenja, je bogome potreben močan lek — in ne samo lek: potrebnega je tudi operacija. Nekaj težkega in gregega je treba izrezati iz družabnega telesa Amerike.

In kaj je predpisal doktor Green? Pol ducata revnih obližev! Mače zelje zoper raka!

Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je celo diktiral konvenciji federacije, da je zavrgla zahtevo obveznega državnega varovanja zoper brezposelnost. Ce hočemo biti odkriti, moramo priznati, da tudi to zavrnjanje ni posebno močno zdravilo. Nekaj manjega je, ki pa je bolje kot nič. Ima pa eno dobro stran: pravilno je. Prvi korak je do priznanja, da je družba — ali država v ožjem smislu — odgovorna za dostojno eksistenco delavcev in da je njena dolžnost pomagati jim, kadar pridejo v stisko, ne pa prepustiti jih socialne pravljnosti.

Toda papa Green je proti temu principu. On se se vedno ogrevá za črivo stališče pokojnega Gompersa, da delavci ne smejo iškati nicensar obveznega od postavodajne, temveč si morajo vse sami direktno priboriti. Državna zaščita bi bila paternalizem! Iz tega razloga ne smejo delavci voditi samostojne politike. Delavci smejo samo beračiti! Ta mevžasta takтика pa je sama s seboj v nasprotni. Ker so uniye kot take zunaj svojega področja brez moči in pomena in ker se važna vprašanja, ki se tičejo delavstva, večinoma rešujejo v zakonodajnih zbornicah in na sodiščih, so uniye prisiljene na indirektno akcijo in borbe. Apelirati morajo na "prijatelje" v zbornicah in drugje. Green fehtari naokrog kakor kak kripelj — in to je bolj dostojučno zanj kot državna zaščita in pomoč!

Green vidi veliko nevarnost anarhije in se zadovoljuje z malenkostnimi reformami, kakor da bo ta kraparija res kaž pomagala. Najbolj smešno je, ko Green priporoča sposobno gospodarstvo v privatnih industrijskih, kakor da bi se lastniki privatnih podjetij ozirali na njegove naslove!

Krupgarska politika voditeljev Ameriške delavske federacije je ne le skrajno komična, temveč tudi skrajno škodljiva ameriškim delavcem, ker jih ponikuje. V očeh Greena niso ameriški delavci sposobni, da bi sami odločevali o svoji usodi! Imeli morajo "prijatelje", ki jih lahko vločijo za nos kolikor hočejo.

Po čem so hruške?

Hearst piše:

"Naši očetje so prišli v Ameriko, ker so bili v Evropi siti vojn, nacionalnega sovraštva, persekcij, netolerance, bigostva, krvic in tiranstva. Bili so siti političnega in intelektualnega suzenjstva. Hoteli so pravico, da lahko delajo, govorijo, misljijo in žive kakor jim vest narekuje. Hoteli so svobodo. Hoteli so zgradili nov narod na temelju bratske ljubezni, svobode, enakosti in priložnosti za vse ljudi."

You bet. In ko se očetje zgradili tak narod — je bil narod poln mržnje, persekcij, netolerantnosti, bigotstva, tiranstva, politične in mislne sužnosti in najmanj sme delati, govoriti, misljiti in živeti tako kot mu vest narekuje in najmanj je v njem bratske ljubezni, svobode, enakosti in priložnosti za vse ljudi!"

Očetom se je zgodilo tako kakor tistemu Indijancu, ki se je pritožil sodniku, da je posolid Indijanca, toda ženska mu je porodila Kitajca . . .

Če kandidat umre na volilni dan, uprav ko je izvoljen, je to božji kazen?

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Bezpostica i radnička klasa

Detroit, Mich. — Kao što je ekonomski kriza obuhvatila cijeli kapitalistički sistem vladavine, napravila tome nije ni poštedila ni radničku klasi takureku u svim kapitalističkim zemljama cijelog svijeta.

Upravo ovih dana održavala se je konvencija A. F. of L. u Bostonu, Mass. I šata mislite, kako su korake poduzeli ti radnički predstavnici, u ovim kritičnim momentima u kojim se radnička klasa nalazi, to jest u ovoj užasnoj bezposlosti, načelu sa zasp. William Green, Woll, Lewis i Co? Oni namjesto da rešavaju ovoj užasnoj bezposlosti i bijedni, u kojoj se radnička klasa danas nalazi, oni oči tog obilaze; i namjesto toga, oni rešavaju pitanje prohibicije, a ne da rešavaju probleme radničke klase.

I svakako od tih bezposlenih radnika, odpada jedan broj i na sam grad Detroit, koji jest centar kraljeva automobilске industrije; ovde je takova bezposlost, da vlasti, imade preko 300,000 hiljadu radnika bez rada, a da ni nebrojimo one robeve koji jošte donekle tegle po 1, 2 in 3 dana u čijemu.

Radnici svakim danom lutaju od tvornice do tvornice tražeći radnje, ali sve uzduž, jednostavno se radnicima kaže, "No help wanted", i tako nastave dalje tražeći radnje u nadi nebilj se gdje napetio kao čorava koka na zrnu; ali ni ovakove nade nema, gospode kapitalisti nas netrebuju, i napravila tome što se njega tiče zanata, kako i nakoji način da se mi uždržimo na životu, glavno v to da oni imaju dobar i rasloščen život.

Ima već tome priljeno vreme na od kako so se ti naši gospodari začeli da brinu za bezposlene radnike, a napravome mjestu pokazalo se je najveća ličnost u Americi, a to je gosp. Hoover, predsednik Sjedinjenih država, a za njime su se poredali najpodljevi stvorovi radničke klase po sve dolje do najniže instanze protivnika radničke klase.

I kažu oni i obećavaju ill bolje reči lažu radnicima, kako da će doći opet dobra vremena (prosperitet), to je za par mjeseci, i da će opet doći ona zlatna vremena, koje radnici i tako nikad nisu imali, nego toje obratno oni gospodari su ih imali i imaju ih i danas, a radnici su imali mizeran život kojeg i danas imaju.

Samo zajedničkim i složnim radom, možemo da odstranimo ovu užasno izrabljivanje, koje nam je nametnuto od strane kapitalističke klase.

James Latin.

Plačava in tisk

Virginia, Minn. — Dandanašnji, ko se podcenjuje časopis in se rade preuze preseane kluke, katerje plačajo možje v rujavih, vsakdanjih hlačah, je treba izpregovoriti nekaj besed njim, ki niso se prišli na svet, da ne bodo primjerili časopisa bezgovni puški. Tisk je več kot bezgovna puška, cvetno polje, prozorno jezeno, ogledalo gonda in nemih odmegov vetra, ki jezerške valčke valovi.

K tisku lahko prištejemo telefon in druge naprave, ki prenašajo misli iz enega kraja v drugega. To so posredni priponički potom katerih človek govori z oddaljenimi ljudmi. Sila dobro smo prekrbljeni na tem polju, a dalec smo že od zadnje točke. V megleni dalji počivajo se izdatnejši prenaševalci od današnjih, ki bodo nekoč preveli sedanja mesta. Malokdo bi rabil telefon, aki bi skozi svoj prstani lahko govoril, kupoval časopis, ako bi se na steno njegovega bivališča nabiale novice kot rosa na travi čez noč.

Ampak to in tem, kar imamo, se dajo obravnavati vsakovrstni posli — in uspešno. Uspešno se bodo lahko obravnavali posli, ki se bo clovek oprostil svoje slabke polovice, ki tiči v davni preteklosti, ko so se ustnata izročila prenašali peč. Od tam veje nezaupanje nasproti poslancom našega dne in pogosto se siliti: ne kliči ga po telefonu, ne piši mu, sam k njemu stopi in se pogovori z njim.

Da imajo osebni obiski in pogovori svojih dobrih strani, se ne da zanikit. Osebni vpliv cloveka je večji od pisma in telefona. Ali ako obiskani odkloni tvojo misijo, nimaš nobene bilke več za oprijem. Nasprotno, ako s pismom ne uspeši na njih poziv putom dopisnice, mogu da i nadalje gladuju i patete zami i sa svojim familijama, ite isto zvuči kao ona narodna poslovica: Čekaj magare dok trava nararte.

Tako upravo i oni nama kažu, čekaj, a sa tim čekanjem možeš

pismo ponoviti vselej, kadar hočeš.

Kakšen tisk je v Evropi, ve vsaki več in mani. Potapljači čini je na razburkanem morju, ki pričakuje zunanje pomoči. V njem so izvezbani možje, s niamo prostih rok in besede, v katero bi prevedli svoja čuvstva in smisel splošnih ciljev, brez katere je izobrazba malo vredna. Majhen detek udrži svojega ljutega psa, katerega bi močki s težavo premagal.

V toleranci časopisa celega sveta je eno upanje mirnejših dñi. Odobratiti je vsak načrt združenja, ki bi poleg sporne poganke, da bi izginile s površja. Med spornimi pogankami, ki dvigajo mnogo neprilk, je nacionalnost, ki smatra se za vlažno od druge in povzroča ovire. Časopis bi moral graditi most preko vseh ovir, pragnati potapljači čini na kako običajne svrhe.

Pa ali res hočemo mirnega življenja? Vaskovrste znak prikazujejo, da nam je mnogo do miru, da odklanjam trud o njih, ki opazirajo na prepričajočem strehu. Toleranca je prazna beseda, ako se ne izvaja pridel. Nikjer pa menda časopis je ne potrebuje toliko obdelave kakor v Italiji in Jugoslaviji.

Jon. Kovacich.

LJUDSKI GLAS

Zgodovina SNPJ

North Chicago, Ill. — V Prosveti z dne 1. oktobra br. Frank Stonich piše, da "pet odstotkov članstva čipija po stopnji svih vodiljnih voditeljev". Br. Stonich pa naj ve, da je ta odstek vrzel na napačno mesto. Spada tistim, ki reči čipiju, pa naj bo vodja kdo od "Radnika" ali pa Bartolovič, samo da se nasprotuje tisti skupini, ki ima za SNPJ največje zasluge. Br. Stonich pravi, "da sem jasno slabo poučena o zgodovini SNPJ". Ne vem, kako je prišel na to misel. Pre-

Frank Lukancich:

ZA NAŠE FARMARJE

(Nadaljevanje.)

Piščanci naj se vedno preberjo in prenestijo na drugo, zato pripravljeno mesto, da imamo vedno samo močne in povsem odgovorne piščance za nešene ali pleme skupaj. Preberanje naj se vedno vrši do časa nesnenja. Preberanje je najglajnejši pogoj v rejstvu perotnine.

Paziti moramo posebno tudi na to, da ne menjamo kar na hladno temperaturu, če piščance na meravamo prenestiti na drugo mesto ali v drugo stanovanje. Temperatura mora biti ista v novem gojilniku kakor je bila v starem. Ako je temperatura v novem hlevu zmanjšana, ali pa je še celo nič ni, potem se nam počaže zelo slab rezultat. Živali se pričnejo nesti, kupljeti, ker si niso topote. Kupica se napravi velika iz močnejših piščancev in se tako spodnji podstoli. Razimo lahko tudi kako dobro proči mrzli zavarovano soko za gojenje, ako je na raspolago. Počap moramo nasuti peska do 4 ince na debelo ali pa še več, ker se ogreje in tako greje tudi piščance. Po podu pa nasuemo na kratko seseškano slamo za brškanje od 6 do 12 inč na debelo, po velikosti piščancev.

Krmjenje. Kakor sem že povedal, da se piščancev, ko se izlažejo, ne sme krmiti do 48 ur. Prva krmna naj bo prve tri dni drobno seseškana, kuha na kurja jajca. Potem naj se pa prične krmiti po malih množinah ali odmerkah komercijalne mehanike (chick mash). Nekateri pričnejo takoj po 48 ali 72 urah krmiti tako mešanje. Ako se prične krmiti takoj, naj se krmni vsake 2 ali 3 ure po manj, tako da piščanci vso hrano pojedo, da jim nikdar ne prečastite.

Krmiljenje. Kakor sem že povedal, da se piščancev, ko se izlažejo, ne sme krmiti do 48 ur. Odgovor sem že vseprav zato da vodite krmiljenje, ki je možno ogradičiti. Zvestoba je stepa: Ni je možno ogradičiti. Žensko arce podiže pritisk, a vda se brez odpora le prostovoljno. Molk je najnevarenji ženski odgovor.

Ljubezen je stvar krvi. Ljubezen je stepa: Ni je možno ogradičiti. Žensko arce podiže pritisk, a vda se brez odpora le prostovoljno. Gotovo imate na mestu, kjer se nahajate in na onem mestu, kjer kocke lejijo mnogo podgan in miši, ki pojedijo krme. Imel sem že sam tak slučaj. Podgane ne pojedijo krme na mestu, kamor jo potrosite. Podgane nabre krme v gobec in jo odnesete v salog in pride takoj nazaj, da si nabere drugo. Pojedina se pa vrši ob prilik ali pa lažoti. Popasite male in bodete videli, da je resnica.

(Dalej poteklo.)

Odkritje povzročitelja sifili de pred 25 leti

Letos praznuje medicinska veda jubilej v spomin na dejanje, ki je imelo za vse človeštvo daljnosežne posledice. Pred 25 leti se je pojavilo uglednima znanstvenika Fritzom Schaudinom in Erichom Hofmannom, da sta odkrila po dolgoletnih raziskovanjih in mnogih razočaranjih povzročitelja sifili. 3. marca 1905. sta ugotovila v berlinskem Državnem zdravstvenem uradu in sicer v aktivnem soku sifilične otekline "okroglo ali hruški podobno" tvorbo, spirochaito pallido, ki sta jo našla vsekdar pri nadaljnem raziskovanju sifiličnih udov. 17. maja 1905. sta Schaudin in Hofmann v berlinski medicinski družbi prvič in celo redkobesedno sporočila vest o svojem odkritju. Ta so jo preiskali na kliniki — tako perec problem je bil načrt. Za osem dni pozneje so številni kliniki potrdili odkritje spirochet. Samo redki se niso dali tako zlahka prepričati, med temi slovit klinik in tedanj predsednik Družbe, Ernest von Bergmann. Ta je povzel diskuzijo o odkritju spirochet v naslednje kratke stavke:

"S tem je diskuzija zaključena, do kjer ne bo vzbudil naše pozornosti nov povzročitelj sifili. To ni moglo opogumiti mlada znanstvenika in je bila slaba zahvala za odkritje, ki je bilo za človeštvo prav tako koristno kako nekoliko desetletij prej odkritje v vzrokih porodniške mirzlice po Semmelweisu, 'rešitelju mater', ki so se mu izkazale prav tako malo hvaljne. Bergmannova odklonitev pa postane seveda razumljiva, če pomislimo, da mu v 30 letih predložili 25 'povzročitelje sifili'. Schaudin in Hofmann pa sta bila vendarle srečnejša od Semmelweisa; njih dokaže bil prekrepak, prenos sifilične na opice in kuncje je uspel tako, da je moral končno utihičiti tudi zadnji skeptik. Schaudin svojih skupnih odkritelj s Hofmannom ni mogel dalje izgraditi; umrl je že, ko mu je bilo 37 let, 22. junija 1

Marijana Željezna-Kokalj:

DARINKA

(Povest, ki je bila nagradena v literarnem kontekstu Prosvete.)

II.

Dana se je privadila novemu življenju. S Spelo sta vstajali s soincem in potem sta opravljali vsakdanje hišne in gospodinjske posle. Razgovarjali sta se malo in to je bilo Dani posebno všeč. Spela je ni izpravljala, samo včasih se je zdele Dani, da je Spela večkrat nekam zamišljena.

Dani sploh Spela ni šla v glavo. Dobra stara ženica se je brigala samo za svoje malo gospodinjstvo in gospodarstvo, a najmanje pa za one tam dol in vasi.

"Čudno," je razmisljivala Dana. "Čudno, imajo jo, da je obsedena od vraka. Pa kako mirno živi. Samo tisti ogenj prizge, vsako noč, da gori do jutra, zjutraj ji je pa prva skrb, da pogleda, če gori lučka . . . Pa kdo nima svojih muh . . . Z menoj je pa kakor mati . . . Vedno mi prigovarja, da malo poležim . . . da se naj pazim . . . Dobra je, dobra . . . Ali tudi ona ima skrivno skrb in zato je tako čudna. Včasih strmi v daljavko, kakor da ni od tega sveta, potem pa nenadoma globoko vzdihne . . . Jej, jej, vsako sreča ima svoje težave . . ."

Deževalo je.

Spela je sama opravila svoje živali. Dani to ni bilo všeč. "Kakor za punčko iz lecta me imate!"

"Nič ne godrnjam, kar tiho bodi . . ."

"Pa meni je težko, da me tako razvajate!"

"Jaz že vem, kaj se sme in ne sme v takem stanju . . ."

Dana je povesila glavo.

"Ne budi žalostna, vse bo še dobro in še vesela boš, da nisi sama na svetu! Mož ni vse, ampak otročiček! On je čisto tvoj . . . ti pa njegova! Ko ga še nosiš pod srcem, ga ljubiš, ker trpi . . . Ko ga rodil, se mudriš! O, ko bi može vedeli za te bolečine, pred zeno bi klečali kakor pred leseno podobo v cerkvi! In ko je otročiček na svetu, prične se nov križev pot za mater. Od jutra do noči, od noči do jutra mati skrbi in trpi za otročička in v tem neprestanem trpljenju je njena velika sreča."

"Odkod pa vse to veste, Spela?"

"Ko še nisem bila v letih, sem mnogo braha!"

"Brala?"

"Da, da . . ."

Vstala je in šla k skrinji, ki je bila skrbno pogrnjena. Odprla jo je in rekla: "Le po glej, koliko imam knjig!"

"Ali ste vse prebrali?"

"Seveda!"

"A kdaj?"

"V dvajsetih letih je mnogo mesecev, dni in ur, posebno še, če je človek vedno tako sam kakor jaz."

"Jaz ne bi mogla, biti tako sama. Strah bi me bilo!"

"Mlad se vsega navadi . . . tako tudi samote in knjig!"

"Spela, in zakaj se skrivate pred ljudmi in pustite, da tako slabo mališo o vas?"

"Dana, to so čudne stvari! Pričelo je samo od sebe . . ."

"Dostikrat mislim, zakaj živite kakor kak sveti puščavnik . . ."

"Kaj pa hočem? Ljudje niso za mene, jaz pa ne za njih!"

"Ali je bilo vedno tako?"

Spela je dolgo gledala v Dan, potem pa je rekla kratko: "Ne."

N. A.

MAUD

Oče je sporočil Ervinu, da pričakujejo sorodnico, s katero so bili otroci zadnjih skupaj pred enajstimi leti. Pristavil je tudi, da ostane ta sorodnica dalj časa pri njih, morebiti celo za vedno; njegova želja je bila, da bi se Ervin in Maud vzel in postala mož in žena.

Po očetovem naročilu je moral Ervin na postajo, da sprejme svojo sorodnico iz otroških let. To ga je tako vznevojilo, da si je želel, naj bi vobče ne pričala. In ko je v takih in podobnih mislih korakal sem in tja po peronu, je začivila lokomotiva, viak je prihrnula na postajo, se je ustavil in iz vagonov so se usuli potniki v oblinem številu. Se preden se je dobra zavedel, je videl pred seboj visoko, elegantno plavolasko, damo, ki mu je ugajala na prvi pogled.

"Maud!" je vzliknil Ervin ves srečen, da mu je usoda dala dočiveti ta trenutek.

"Kdo pa ste, gospod, ki me ogovarjate?" je vprašala dama.

"Tvoj sorodnik vendar . . . oče mi je narodil, naj te sprejemem, ker bo tvoj znak šopek rdečih vrtnic . . ."

"Sai res," je dejala ona in se ozrla po rdečih vrtnicah. "Ti si torej Ervin?"

"Bože moj, strašno izpremenil v teh enajstih letih."

"Zelo, zelo, Ervin. Tako lep in eleganten si, da bi te bila kmalu zgrešila . . ."

"Ti, Maud, ti si šele lepa in očarljiva! Ko sem te videl pred enajstimi leti, mi nisi bila niti malo poged. Zdaj pa sem nekončno zadovoljen, da si pri-

šla!"

Tako sta se Ervin in Maud razgovarjala, in se nekaj trenutkov gledala, ne da bi rekla besedico.

"Maud!" je nagovoril Ervin

damo čez čas, "ali bi mi hotela storiti uslugo? Imam predlog zate."

"Če ni kaj nemogočega," se je izvajala Maud.

"Maud, ne želim, da bi se ta-

kaj odpravila k mojim roditeljem.

Obrnili bi te z vprašanji,

sili vate z vseh strani. Vej-

kaj! Stopiva kam skupaj! Ali

si že zajtrkoval?"

"Se ne."

"Glej, no, saj to je kakor na-

lač! Stopiva tja na zajtrk in

na kratki razgovor! Bova vsaj

lahko odkrito kakšno reka!"

In Maud se je obesila Ervi-

nu na komolec. Zavila sta v re-

stavracijo, kjer je Ervin naro-

čil zajtrk in med tem pripovedo-

val, kako je bil nezadovoljen, ko

ga je oče poslal na postajo, da

sprejme njo, toliko draga sorodni-

"Zakaj?"

"Ne govorim rada o tem. Ker sva pa sku-paj in navezani druga na drugo, ti bom pa po-vedala!"

Dana je robila plenice, Spela je predla.

"Bila sem mlada kakor ti. Nisem pozna-

la ljudi in mislila sem, da so vsi tako dobri kak-

kor jaz. No, motila sem se, mladost je noros,

lepotu in zdravje pa prokletstvo nedolžnim de-

kletom. Verjela sem mu in on me je zap-e-

lijal!"

"Kdo?"

"Težko je povedati. Do sedaj ne ve nih-če . . ."

"Pa ni treba povedati . . ."

"Vseeno je. Jabolko ne pada daleč od ja-blane. Šin je kakor oče . . . Grečka kri se pre-taka v žilah moških iz rodu Prelesnikov. Oče mene, sin tebe . . ."

"Joj!" vzliknila je Dana.

"Da, moški iz rodu Prelesnikov se zarije-jo v twoje prsi in ti sesajo ne samo mleko, kri, ampak tudi življenski sok. Unicijo te in potem teptajo po tebi in se ti smejejo kakor peklenički . . ."

"Spela!"

"Da, da . . . In ko sem bila osramočena, od-

šla sem v Ljubljano služiti. Nihče ni sluhil v vasi, da bom postala mati . . . razven njega. On se me je ogibal, dokler sem bila doma. Ko je pa prišla težka ura, sem odšla v bolničko. Rođala sem slabotega fantka . . . O, kako sem bila srečna v svoji prvi materinski sreči. Ve-rovala sem, da bo sedaj vse dobro. On me bo vzel za ženo, sem si mislila. Ali vsaki dan sem postala bolj nemirna, vsaki dan so ležie v mene skrbi in mi stiskale srce . . . Treba bo iz bol-nice."

"In potem?"

"Bila sem z otročičkom na cesti. Kam? Kam sedaj? Ozirala sem se v hišo, v nebo, v ljudi, v vozove. Kam? . . . Odnesla sem sinčka v Deželi dom z izgovorom, da grem iskat službo. Vzeli so ga, jaz sem se pa potikala po uli-cach, trkala po hišah. Nič. Lačna sem bila . . . brez denarja. Nazadnje sem se vrnila k svoje-mu blivemu gospodarju. Gledal me je dolgo in potem je dejal kakor v zadregi: 'Ampak o-trok! Jaz sem navajen na mir in potem . . .'"

Razumela sem ga. Jecljaje sem rekla, da bi

ga dala na reho, ampak kako, ko nimam denarja.

Dal mi je pol mesečne plače, rekoč: "Ko boš vse uredila, Spela, pa pridi služit! Polju-bila sem mu roko in se zgubila v noč."

Drugo jutro sem bila doma. Še pred maš-

sem potkalna na šolska vrata. Ko me je za-

gledal Prelesnik, se je zadri: Mari! Jaz sem

bila pa tako pogumna, da sem mu zagrozila:

"Ako ne boš skrbel za otroka, bom te pa toži-na." Tedaj je skočil in me udaril s šibo, s ka-tero je pretepjal otroke. Nemo sem se obrnila k vratom in oddila . . ."

"To je naredil on?"

"Da! To bi naredil njegov sivi starci oče,

pa tudi njegov sin, mladi učitelj, Prelesnik!"

Dana je vzdrhtela: "Strašni so!"

"Strašni. Lucifer je boljši . . . Dana, solnce je sijalo, ptice so pele, jaz sem bila pa tako žalostna. Šia sem k materi in ji povedala svoj greh. Ubožica, prekrizala se je in trpo-ko reku: 'Vsak Prelesnik ima vragovo dušo. Spela, fantek ne sme živeti! Kaj sramota, ali grešna kri . . . In jaz sem šla nazaj v me-

sto . . ."

Molčali sta nekaj časa.
(Dalej prihodnjih.)

je bil resnično najsegnejši dan v njegovem življenju.

Pozno ponoči sta se Maud in Ervin razstala. Spremil jo je v takšu do hotele in ko je izstolila, jo je vroče poljubil na usta.

Domov je prišel ob rani zori.

Srečal je očeta, ki ga je po-

zdravil z zaspanim glasom.

"Odkod ti?" ga je sprejel ro-

ditelj na pragu.

"S prijateljem sva nekaj pok-

ralaka."

"Tako, tako. Nu, zdaj si pa

prinesi macka domov, kaj ne?"

Ervin je bil tako omamjen od

misi na Maud, da nič odvrnil.

"Sinko, zakaj si pa včeraj te-

lefoniral, da ni prisla?" Pripe-

ljalja se je vendar točno ob re-

čeni uri!

Držala je v roki še

čokor in vendar je bila končana

v glavnem že l. 1933. Sovjeti

hočejo v Turkestano v tem zgra-

di močno trdnjava proti angle-

ški Indiji. Domatiči, Kirgizi in

Uzbeki pa niso zadovoljni s tem

načrtom, ker bi jim naselitev

Rusov vzela dosedanje politično

premoč.

je stroški so proračunani na 65 milijon dolarjev. Obenem

s tem deli bi se gradile ceste in

</div